

Bryssel den 31 maj 2024
(OR. en)

10363/24

LIMITE

JUSTCIV 99
ECOFIN 607
COMPET 596
JAI 886
CODEC 1354

**Interinstitutionellt ärende:
2022/0408(COD)**

NOT

från:	Ordförandeskapet
till:	Ständiga representanternas kommitté (Coreper)/rådet
Komm. dok. nr:	15896/22 INIT + ADD 1 - 4
Ärende:	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om harmonisering av vissa delar av insolvensrätten – Lägesrapport

I. INLEDNING

1. Den 7 december 2022 antog kommissionen förslaget till Europaparlamentets och rådets direktiv om harmonisering av vissa delar av insolvensrätten¹.
2. Förslaget till direktiv är ett av de initiativ som planeras i 2020 års handlingsplan för kapitalmarknadsunionen. Syftet är att uppmuntra gränsöverskridande investeringar på den inre marknaden genom målinriktad harmonisering av insolvensförfaranden.
3. Förslaget till direktiv omfattas av det ordinarie lagstiftningsförfarandet.

¹ Dok. 15896/22.

4. I Europaparlamentet är utskottet för rättsliga frågor (JURI) ansvarigt utskott för förslaget, medan utskottet för ekonomi och valutafrågor (ECON) är rådgivande utskott. Föredragande för ärendet är Pascal Arimont.
5. Europeiska datatillsynsmannen antog sitt yttrande om förslaget till direktiv den 6 februari 2023².
6. Europeiska ekonomiska och sociala kommittén antog sitt yttrande om förslaget till direktiv den 24 mars 2023³.
7. I rådet behandlas förslaget i arbetsgruppen för civilrättsliga frågor (insolvens). Av diskussionerna i arbetsgruppen för civilrättsliga frågor (insolvens) har det framkommit att de syften som ligger till grund för förslaget i allmänhet välkomnas.
8. En riktlinjedebatt hölls vid RIF-rådets möte den 20 oktober 2023, där ministrarna upprepade sitt stöd för målen i direktivet och samtidigt tog upp ett antal centrala frågor i samband med de föreslagna åtgärderna om återvinningstalan (avdelning II). Ministrarna förespråkade i allmänhet större flexibilitet i harmoniseringen av dessa bestämmelser.
9. Såsom anges i eurotoppmötets uttalande av den 22 mars 2024 är stats- och regeringscheferna fast beslutna att påskynda fördjupningen av kapitalmarknadsunionen, med beaktande av Eurogruppens uttalande av den 11 mars 2024 där en rad olika åtgärder för att skapa en verklig inre marknad för kapital i EU efterlystes. Eurogruppen uppmanade medlagstiftarna ”att säkerställa ett snabbt slutförande av det återstående lagstiftningsarbetet vad gäller 2020 års handlingsplan för kapitalmarknadsunionen”.

² Dok. 6147/23.

³ Dok. 7856/23.

10. I Europeiska rådets slutsatser av den 17–18 april 2024 efterlystes dessutom att man utan dröjsmål ska gå vidare med arbetet i rådet och kommissionen med alla identifierade åtgärder som är nödvändiga för att skapa verkligt integrerade europeiska kapitalmarknader, som är tillgängliga för alla medborgare och företag i hela unionen, till förmån för alla medlemsstater. En av de åtgärder som identifierats är harmonisering av relevanta aspekter av nationella ramverk för företags insolvens.

II. LÄGESRAPPORT OM ARBETET I RÅDETS FÖRBEREDANDE ORGAN

11. De olika insolvensordningarna har länge ansetts vara ett hinder för den fria rörligheten för kapital inom EU och för en ökad integration av EU:s kapitalmarknader. Förslaget syftar följaktligen till att harmonisera vissa aspekter av medlemsstaternas insolvenslagstiftning och därmed underlätta gränsöverskridande investeringar.
12. I förslaget till direktiv fastställs bland annat gemensamma regler för ogiltigförklaring av transaktioner som gäldenären har ingått innan insolvensförfarandet inleddes (återvinningstalan), spårning av tillgångar som tillhör insolvensboet, förberedelse av försäljningen av verksamheten, helt eller delvis, innan insolvensförfarandet formellt inleds (prepack-förfarande), företagsledares skyldigheter att lämna in en ansökan om inledande av ett insolvensförfarande, förenklat avvecklingsförfarande för mikroföretag, samt borgenärskommittéer och åtgärder för att öka insynen i nationell lagstiftning. Förslaget syftar huvudsakligen till att göra det lättare att återvinna tillgångar från ett likviderat insolvensbo, göra insolvensförfarandena effektivare och säkerställa en förutsägbar och rättvis fördelning av det återvunna värdet mellan borgenärerna.

a) Slutförande av den första behandlingen av förslaget till direktiv

13. Delegationerna välkomnade de mål som ligger till grund för förslaget men har betonat det föreslagna direktivets komplexitet på grund av dess kopplingar till andra områden av nationell lagstiftning och kommenterat dess detaljnivå. Med tanke på dess komplexitet och längd inleddes den första behandlingen av förslaget den 7 mars 2023 och genomfördes under tolv på varandra följande arbetsgruppsmöten under de svenska, spanska och belgiska ordförandeskapen.
14. Den första behandlingen slutfördes av det belgiska ordförandeskapet vid arbetsgruppens möten den 31 januari, 6 mars och 2 april 2024 med en analys kapitel för kapitel av avdelning VI ("Avveckling av insolventa mikroföretag").
15. Genom avdelning VI ("Avveckling av insolventa mikroföretag") införs regler för ett förenklat avvecklingsförfarande som är anpassat till mikroföretag. Förslaget syftar huvudsakligen till att införa ett förenklat och kostnadseffektivt förfarande.
16. Ordförandeskapet har noterat att medlemsstaterna har delade meningar om denna avdelning. De flesta medlemsstater har framfört invändningar mot inrättandet av en särskild EU-ordning för insolventa mikroföretag. En av de viktigaste reservationerna är att inrättandet av en sådan särskild ordning skulle leda bort från förslagets huvudsyfte, som är att harmonisera viktiga aspekter av nationell insolvenslagstiftning, och att det endast i begränsad utsträckning skulle bidra till kapitalmarknadsunionen. Medlemsstaterna uttryckte oro över definitionen av mikroföretag, utnämningen av en förvaltare, domstolens roll och inverkan på befintliga nationella insolvenssystem.
17. Vissa medlemsstater har uttryckt sitt stöd för den särskilda ordningen, men med betydande anpassningar. De berörda medlemsstaterna ansåg att denna särskilda ordning skulle bidra till kapitalmarknadsunionen eftersom den skulle möjliggöra en ordnad avveckling till lägre kostnad.

b) Behandling av kompromissförslag om texten i direktivet

18. Efter slutförandet av den första behandlingen av förslaget till direktiv inledde ordförandeskapet presentationen av en första kompromisstext om avdelning I ("Allmänna bestämmelser") och avdelning II ("Återvinningstalan") vid arbetsgruppens möte den 2 april.
19. När det gäller avdelning I ("Allmänna bestämmelser") är de ändringar som föreslås i kompromisstexten begränsade, eftersom dessa allmänna bestämmelser kommer att behöva anpassas till de ändringar som gradvis görs i resten av förslaget. Kompromisstexten syftar dock till att klargöra förhållandet mellan direktivets olika avdelningar och de befintliga nationella insolvensordningarna.
20. Avdelning II ("Återvinningstalan") syftar till att skydda insolvensboet mot olagligt avlägsnande av tillgångar innan insolvensförfarandet inleds och återföra dessa tillgångar till insolvensboet till nytta för borgenärerna. På teknisk nivå och vid den ovannämnda riktlinjedebatten i RIF-rådet den 20 oktober 2023 uttryckte medlemsstaterna i allmänhet oro över den begränsade flexibilitet som dessa bestämmelser ger medlemsstaterna. För att möta denna oro justerade ordförandeskapet i den kompromisstext som föreslagits av ordförandeskapet de begrepp som används för rättsakter som ingått till nackdel för samtliga konkursborgenärer för att täcka alla situationer med nationell återvinningstalan. Det gav också medlemsstaterna möjlighet att i sin nationella lagstiftning ge samtliga konkursborgenärer bättre skydd när det gäller villkoren för återvinningstalan och följderna av dem. Slutligen inledde ordförandeskapet en diskussion om lämpliga olika tidsramar för återvinningstalan för att bättre återspegla förslagets mål om minimiharmonisering.
21. Ordförandeskapet inledde presentationen av en kompromisstext om de kommande två avdelningarna, avdelning III ("Spårning av tillgångar som tillhör insolvensboet") och avdelning IV ("Pre-pack-förfaranden") vid arbetsgruppens möte den 7 maj 2024 och fortsatte presentationen vid arbetsgruppens möten den 30 och 31 maj 2024.

22. Enligt avdelning III ("Spårning av tillgångar som tillhör insolvensboet") ska medlemsstaterna utse domstolar som ska ha befogenhet att på begäran av en förvaltare få tillgång till och söka i det nationella centraliserade bankkontoregistret som innehåller relevant information om tillgångar som tillhör eller bör tillhöra insolvensboet. De främsta farhågorna från medlemsstaterna var att dessa bestämmelser skulle överbelasta domstolarna med administrativa uppgifter, att dessa bestämmelser också borde gälla för administrativa myndigheter och att hela titeln var alltför normativ. Kompromisstexten gav följaktligen medlemsstaterna flexibilitet att utse domstolar och administrativa myndigheter som är behöriga när det gäller insolvensförfaranden för att få åtkomst till och söka i de nationella bankkontoregistren. Bestämmelserna gjordes mer allmänna, utan onödiga byråkratiska åtgärder, men med respekt för arten och skyddet av de uppgifter som ska sökas. Slutligen anpassades texten till det nya reformpaketet för bekämpning av penningtvätt⁴.
23. Genom avdelning IV i förslaget till direktiv ("Pre-pack-förfaranden") införs bestämmelser som syftar till införandet av ett effektivare förfarande för återvinning av värde för borgenärer. De flesta medlemsstater stöder i allmänhet målet i avdelning IV och är överens om att det skulle kunna bidra till kapitalmarknadsunionen. Farhågor har dock uttryckts särskilt när det gäller samexistensen mellan de föreslagna bestämmelserna och de befintliga nationella insolvensordningarna, vad gäller skyddsnivån för borgenärerna och förhållandet till avtalsfriheten. I kompromisstexten klargjorde ordförandeskapet samspelet mellan de två faserna i prepack-förfarandet – förberedelsefasen och avvecklingsfasen – med det normala insolvensförfarandet samt de olika målen bakom de två faserna. I kompromisstexten säkerställs också större tydlighet och samstämmighet med andra berörda EU-instrument. Slutligen har ordförandeskapet försökt ge medlemsstaterna flexibilitet att använda sina befintliga nationella system för att genomföra prepack-förfaranden.
24. Ordförandeskapet har också lagt fram en kompromisstext om avdelningarna V ("Företagsledares skyldighet att begära att insolvensförfarande inleds samt deras civilrättsliga ansvar") och VII (Borgenärskommitté) som kommer att läggas fram vid de två sista arbetsgruppsmötena i juni.

⁴ P9_TA(2024)0364 och P9_TA(2024)0301.

25. I avdelning V ("Företagsledares skyldighet att begära att insolvensförfarande inleds samt deras civilrättsliga ansvar") föreslås en skyldighet för företagsledare att lämna in en ansökan till domstol om inledande av ett insolvensförfarande senast tre månader efter det att de fått kännedom om eller rimligen kunde förväntas ha fått kännedom om att företaget är insolvent. Syftet är att maximera återvinningsvärdet för borgenärerna. Några medlemsstater var oroliga för att denna skyldighet skulle kunna vara skadligt för EU:s konkurrenskraft och företagarna. I kompromisstexten behandlar ordförandeskapet begäran från vissa delegationer om en flexiblare text, där det förklaras i vilka lägen skyldigheten gäller och hur den ska uppfyllas. I kompromisstexten infördes också klargöranden om företagsledares ansvar för åsidosättande av sina skyldigheter.
26. Avdelning VII ("Borgenärskommitté") syftar till att stärka borgenärernas ställning i insolvensförfaranden genom att föreskriva regler för utnämningen av kommitténs ledamöter och dess sammansättning, arbetsmetoder och funktioner samt medlemmarnas personliga ansvar. Några medlemsstater begärde särskilt att man skulle hålla fast vid en minimiharmonisering och införa större flexibilitet. Ordförandeskapet svarade genom att ge större flexibilitet när det gäller utnämningen av ledamöter i kommittén och kommitténs arbetsmetoder, samtidigt som man klargjorde vilka rättigheter och skyldigheter som ledamöterna har.

c) Diskussioner om förslaget till direktiv i Coreper

27. Den 10 april 2024 hölls en diskussion i Coreper om nästa steg i samband med kapitalmarknadsunionen. Förslaget till direktiv om insolvens fanns med bland de kvarstående lagstiftningsförslag som är viktiga för kapitalmarknadsunionen. Ambassadörerna diskuterade de viktigaste drivkrafterna för framsteg med kapitalmarknadsunionen samt flaskhalsar och uppmanade berörda arbetsgrupper att göra så stora framsteg som möjligt före utgången av ordförandeskapet.

28. Som svar på uppmaningarna på hög nivå om att påskynda arbetet med förslaget till direktiv anordnade det belgiska ordförandeskapet den 22 maj 2024 en riktlinjedebatt i Coreper för att finna lösningar för att anpassa framstegen på teknisk nivå till den ambitionsnivå som fastställts på högsta politiska nivå. Ambassadörerna uppmanades att framföra sina synpunkter på de delar av förslaget som är särskilt viktiga som bidrag till kapitalmarknadsunionen. Ambassadörerna tillfrågades också vilka principer som bör vägleda det framtida arbetet och vilka farhågor de har haft, i syfte att utan dröjsmål nå fram till en allmän riktlinje i rådet, i linje med Europeiska rådets slutsatser av den 17–18 april 2024.
29. När det gäller arbetsmetoderna framöver visade debatten att medlemsstaterna välkomnar det ökade antalet arbetsgruppsmöten och påskyndandet av arbetet, vilket återspeglar den höga politiska prioritering som fastställts för förslaget till direktiv. De underströk också att textens kvalitet inte får äventyras. Förslaget till direktiv bör analyseras och diskuteras grundligt så att resultatet av förhandlingarna på ett korrekt sätt tillgodoser kapitalmarknadsunionens behov.
30. I sak framhöll ambassadörerna i allmänhet avdelning II om återvinningstalan och avdelning III om spårning av tillgångar som centrala inslag i förslaget som bidrar till kapitalmarknadsunionen och där kompromisslösningar lättare kan hittas. Å andra sidan uttryckte vissa medlemsstater oro över avdelning IV om prepack-förfaranden, särskilt när det gäller bestämmelserna på detaljnivå, skyddet av borgenärernas självständighet och förhållandet till avtalsfriheten. Många medlemsstater lyfte fram avdelning VI om den särskilda ordningen för mikroföretag som en huvudorsak till oro, som skulle kunna göra det svårt att snabbt nå en överenskommelse om direktivet.

III. SLUTSATSER

31. Det belgiska ordförandeskapet är fast beslutet att underlätta fortsatta diskussioner i arbetsgruppen, tillsammans med det tillträdande ungerska ordförandeskapet, och att säkerställa smidiga framsteg mot en allmän riktlinje.
 32. Mot bakgrund av det ovanstående uppmanas Coreper och rådet att notera föreliggande lägesrapport från ordförandeskapet.
-